

Õiguskantsler

Teie 11.12.2025 nr

Meie 10.02.2026 nr 7-4/252606/2601147

Sõidueksamite korraldus

Austatud avaldaja

Küsisite õiguskantsleri hinnangut, kas Transpordiametil on õigus siduda autokooli kaudu inimese registreerimine B78-kategooria sõidueksamile autokooli tegevuspiirkonnaga. Leiate, et eksamikorraldus, mille kohaselt ei saa näiteks Tallinnas registreeritud autokool registreerida juhiloa taotlejat Rapla teenindusbüroosse sõidueksamile ka siis, kui seal on vabu aegu, piirab autokoolide õigusi. Teie hinnangul süvendab ebavõrdsust veelgi see, et juhiloa taotleja saab samal ajal ise registreerida end sõidueksamile vabale ajale mis tahes piirkonna teenindusbüroosse, kus Transpordiametil on vastava kategooria eksamisõiduk olemas.

Transpordiametil on sõidueksamite praktilisel korraldamisel ulatuslik otsustusruum. Õiguskantsler ei sekku haldusorgani töökorralduslikesse otsustesse, kui need ei ole ilmselgelt õigusvastased või isiku põhiõigusi põhjendamatult piiravad. Kuna autokoolidel on võimalik registreerida õpilasi sõidueksamile oma tegevuspiirkonna teenindusbüroosse mõistliku ooteajaga, ei saa praegust eksamikorraldust pidada seadusega vastuolus olevaks või hea halduse tava rikkuvaks. Seadus ei anna autokoolile õigust nõuda, et Transpordiamet võimaldaks sõidueksami tegemist autokooli sõidukiga vabalt valitud teenindusbüroos. Autokooli sõidukiga sõidueksami tegemine on pigem erand, mille lubamine ei tohi häirida sõidueksamite üldist korraldust ega tekitada Transpordiametile põhjendamatuid kulutusi.

[Liiklusseaduse](#) (LS) § 100 lõike 4 järgi korraldab liiklusteooria ja sõidueksamite läbiviimist Transpordiamet. Sama paragrahvi lõike 7 alusel on majandus- ja kommunikatsiooniminister kehtestanud 21.06.2011 määruse nr 50 „[Mootorsõidukijuhi eksamineerimise, talle juhtimisõiguse andmise kord ja juhiloa vormid ning nõuded eksamisõidukitele](#)“ (edaspidi: määrus). Selle määruse kohaselt korraldab juhiloa taotlejate eksamineerimist Transpordiamet ning Transpordiameti peadirektoril on õigus kehtestada tegevuskohad, kus on lubatud vastava kategooria sõidueksameid läbi viia. (määruse § 3 lg 3; § 5 lg 1). Nendest sätetest tuleneb Transpordiametile õigus otsustada, kuidas on sõidueksameid kõige otstarbekam korraldada, sealhulgas kui palju eksameid, millal ja millistes teenindusbüroodes vastu võetakse. Hea halduse tava nõuab, et sõidueksamite läbiviimine kui avaliku teenuse pakkumine oleks korraldatud läbipaistval ja arusaadaval viisil ning et eksamile oleks võimalik pääseda mõistliku aja jooksul.

Transpordiamet selgitas õiguskantsleri nõunikule, et Eestis on kokku 16 teenindusbürood, kus saab sooritada sõidueksameid. Kui B-kategooria sõidueksamid toimuvad üksnes Transpordiameti eksamisõidukitega, siis B78-kategooria eksameid võimaldab Transpordiamet sooritada nii Transpordiameti eksamisõidukitega kui ka koolitajate sõidukitega, sest Transpordiametil endal on

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

üksnes kaheksa automaatkäiguvahetusega eksamisõidukit. Kuna Transpordiametil ei ole kõikides piirkondades eksamineerijaid ega automaatkäiguvahetusega eksamisõidukeid, saavad ressursi mõistliku jaotuse huvides koolitaja õppesõidukiga läbiviidavale B78-kategooria sõidueksamile aegu broneerida üksnes kohalikud autokoolid (vt [sõidueksamile registreerimise info Transpordiameti kodulehel](#)). Autokooli sõidukiga sõidueksami läbiviimine eeldab eelnevat kokkulepet Transpordiametiga ning täiendavat planeerimist, kuna need eksamid ei kuulu Transpordiameti tavapärasesseksamigraafikusse. Lisaks erineb autokooli sõidukiga eksami läbiviimine eksamineerija jaoks ka praktiliselt, sest eksamipäeva jooksul tuleb vahetada sõidukit ja arvestada konkreetse sõiduki eripäradega.

Transpordiamet selgitas, et eksamineerijad ja eksamisõidukid on teeninduspiirkondadesse jagatud vastavalt tegelikule vajadusele ja prognoositavale nõudlusele. Suuremates keskustes (nt Tallinn), kus tegutseb palju autokoole ja sõidueksamite nõudlus on suurem, on planeeritud ka rohkem eksamineerimisressurssi. Seevastu mõnes väiksema piirkonna teenindusbüroos ei ole eksamineerijat igapäevaselt kohapeal ning sõidueksameid võtavad vastu teiste teenindusbüroode eksamineerijad. Nii tuleb näiteks juhul, kui Tallinna autokool soovib korraldada B78-kategooria sõidueksameid Raplas, kus eksamineerijat ei ole igapäevaselt kohapeal, saata Tallinna eksamineerija Raplasse võtma vastu eksameid, mida tegelikult saaks teha ka Tallinnas. Eksamineerija suunamine teise piirkonda toob paratamatult kaasa kulud ning mõjutab sõidueksamite ooteaegu nii Tallinnas kui ka Raplas, kuna eksamineerijad on hõivatud teiste piirkondade (sh nende piirkondade, kus töötavad igapäevaselt eksamineerijad) juhiloa taotlejatega.

Hea halduse põhimõtted eeldavad, et haldusorgan kasutab talle antud ressursse mõistlikult ja korraldab avalike teenuste kättesaadavuse viisil, mis väldib tarbetuid kulutusi ja põhjendamatut administratiivset keerukust. Olukorda, kus eksamineerija suunatakse teise teenindusbüroosse võtma vastu sõidueksameid, mida oleks võimalik vastu võtta eksamineerija tavapärasel teenindusbüroos, ei saa pidada tõhusa halduse ja avalike vahendite säästliku kasutamise põhimõttega kooskõlas olevaks. Praegusel juhul ei parandaks selline eksamikorraldus ka sõidueksamite kui avaliku teenuse üldist kättesaadavust.

Samas ei ole hea halduse põhimõtetega vastuolus see, et juhiloa taotlejatele on antud võimalus valida ise sõidueksami tegemise koht, juhul kui selles teenindusbüroos on Transpordiameti automaatkäigukastiga eksamisõiduk olemas. Sellisel juhul toimub sõidueksam Transpordiameti poolt juba ette planeeritud eksamiaegadel ja olemasoleva ressursiga ega too kaasa vajadust eksamineerijate või eksamisõidukite ümberpaigutamiseks ning seeläbi täiendavate kulude tekkimiseks.

Seega on Transpordiametil põhjendatud huvi seada tingimused, mis tagavad eksamineerijate ja sõidueksamite sujuva töökorralduse ning avalike vahendite otstarbeka kasutamise. Sellist lahendust, kus autokoolid saavad broneerida oma õpilastele B78-kategooria eksamiaegu üle Eesti, võiks kaaluda näiteks koormuse hajutamiseks olukorras, kus mõnes piirkonnas on sõidueksamite ooteajad võrreldes teiste piirkondadega ebamõistlikult pikad. Praegu aga sellist olukorda ei ole: Transpordiameti andmetel oli 2025. aastal juhiloa taotlejate keskmine ooteaeg sõidueksamile 17 päeva, võrreldes 55 päevaga 2019. aastal. See viitab sellele, et praegune sõidueksamite korraldus ei too kaasa ebamõistlikke ooteaegu ega piira juhiloa taotlejate võimalust sõidueksamit teha.

Transpordiametil on siiski võimalik üksikjuhtumipõhiselt lubada broneerida B78-kategooria sõidueksamite aegu ka teise piirkonna teenindusbüroosse, kui see on põhjendatud. Näiteks on Transpordiamet erandina lubanud juhikandidaadi registreerimist B78-kategooria sõidueksamile koolitaja sõidukiga teise piirkonna teenindusbüroosse olukorras, kus sõidukoolitus ja sõidueksam

toimused ühes ja samas piirkonnas, kuid autokool oli registreeritud teise teenindusbüroo piirkonnas. Sellel juhul arvestas amet, et eksamineerija oli teenindusbüroos kohapeal ning võttis päeva jooksul vastu mitu eksamit, mistõttu erandi tegemine ei tekitanud ametile lisakoormust ega -kulu.

Austusega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Teadmiseks: Transpordiamet (ilma avaldaja andmeteta)

Mariann Salomets 6938410
Mariann.Salomets@oiguskantsler.ee